

let. *locil*, v.sl. *лаштин*, s.-cr. *lyčumu*; lit. *vesti* «a duce», let. *vest*, r. *вещу*, c. *vesti*, pol. *wieść* ș.a.<sup>92</sup>.

11. În timp ce argumentele aduse în favoarea unității balto-slave au fost mereu verificate și completate în lumina noilor cercetări întreprinse în sec. al XX-lea, descoperirea limbilor hitită și toharică infirmă orice presupunere în legătură cu existența unei epoci de comunitate italo-celtică. Cele mai caracteristice trăsături, considerate anterior proprii exclusiv celor două grupuri (este vorba de desinența mediopasivului în -r la prezent și de forme ale conjunctivului în -a) apar atât în hitită, cât și în toharică. Cf. lat. *loquor* «vorbesc», v. irl. *labrur*, lat. *medeor* «judec», v. irl. *midiur*, lat. *sequor*, v.irl. *sechur*, toh. *aikemar* «cunosc», hit. *ešhahari* «șed, mă așez», *iāhhari* «merg», *kišhahari* «mă fac, devin»; v.irl. *labriher* «vorbești», toh. *dhalmasdhar* «te naști, naști»; lat. *loquitur*, v. irl. *labrithir*, hit. *iāttari* «el merge», *kittari* «stă culcat, întins», toh. *aiçdhr*, *aiçlr* «el cunoaște», *ayīlr* «el își atribuie», *kallr* «se oprește», *yāmtr*, *yamdhar* «el face», *cmēdhar*, *dhalmastr* «naște, se naște»; lat. *loquuntur*, *sequuntur*, v. irl. *labritir*, *sechelar*, hit. *kiāntari* «ei stau culcați», *laruptari* «ei se adună», toh. *cmentr* «ei se nasc», *yamantr*, *yamandhar* «ei fac», *mrauskantr* «ei se agită». În afară de aceasta, în toharică au fost descoperite și forme ale conjunctivului cu caracteristica -a- < i.-e. -a-, -ē-; cf. lat. *loquar* «să vorbesc», v. irl. *labrar*, toh. *wārpalar* «să admită», *aiçalar* «să cunoască», *yamātr* «să facă»<sup>93</sup>. În plus, geografia lingvistică demonstrează că inovațiile se produc de regulă în interior, la periferie menținându-se vechiul sistem al limbii. Așa se explică conservarea unor elemente arhaice în italo-celtică și hitită sau toharică. În aceste împrejurări nu se mai poate susține ipoteza unității italo-celtice.

12. Cercetarea faptelor expuse în mod destul de sumar în articolul nostru ne îndreptățește să tragem unele concluzii referitoare la caracterul vechilor relații balto-slave.

1. Asemănările așa de mari<sup>94</sup>, care există astăzi între cele două ramuri lingvistice nu pot fi explicate numai prin originea lor indo-europeană. Multe își datoresc apariția unei perioade de comunitate, cînd strămoșii slavilor și ai balților vorbeau o singură limbă. Aceasta se dezvoltase la rîndul ei dintr-un dialect (nu două, cum a susținut J. Endzelin) al indo-europenei primitive.

2. Ca orice limbă primară, în niciun moment al dezvoltării sale limba balto-slavă n-a fost perfect unitară.

3. Acceptînd, pe baza argumentelor invocate, teză relativă la existența unei epoci de unitate a triburilor balto-slave, sîntem, totuși, nevoiți să recunoaștem că cei care se ocupă de această problemă mai au de precizat:

- a) care din elementele comune în prezent limbilor balto-slave sînt inovații;
- b) unde avem a face cu menținerea unor trăsături mai vechi, moștenite din indo-europeană;

<sup>92</sup> Pentru toponimice vezi J. Otrebski, *Славяно-балтийское языковое единство, «Вопросы языкознания», 1954, nr. 6, p. 43; id., Gramatyka języka litewskiego, vol. I, p. 49–50.*

<sup>93</sup> Pentru exemple din toharică vezi S. Lévi et A. Meillet, *Remarques sur les formes grammaticales de quelques textes en tocharien B*, «Mémoires de la Société de linguistique de Paris», T. XVIII, fasc. 1, Paris, 1912, pp. 1–33; T. XVIII, fasc. 6, Paris, 1913, pp. 381–423.

<sup>94</sup> Ele ar fi fost și mai mari, dacă limbile balto-slave n-ar fi fost atestate în scris la o dată atât de tîrzie. Există, bineînțeles, și divergențe, dar acestea s de minimă importanță. Vezi și V. Gheorghiev, *Балто-славянский, германский и индо-иранский*, p. 9. În privința deosebirilor dintre slavă și baltică vezi și T. Lehrs-Plański, *Podstawy indoeuropejskie wspólnoty językowej balto-słowiańskie*, pp. 132–133.